Leto III. Januar 1906. Štev. 1.

Nekaj iz don Boskovega življenja.

— Že takoj v prvih dneh, ko sem l. 1847. obiskoval praznično zabavišče, — tako pripoveduje don Mihael Rua, don Boskov naslednik, — se spominjam, da nam je don Bosko vselej, kadar je imel kdo iz družbe sv. Alojzija [1]) umreti, že naprej naznanil ta dogodek. Imena ni nikdar povedal, pač pa je rekel: „Črez 15 dni, ali črez mesec dni bo nekdo iz družbe poklican v večnost; lahko jaz sam, lahko kdo izmed vas: bodimo pripravljeni! Strah je prisilil dečke, da so natančno pazili, ali se bo prerokovanje res uresničilo. Ko se je približal napovedani dan, so bili večkrat še vsi zdravi, toda predno je dan minul, je nepričakovana smrt potrdila prerokovanje. Jaz sam sem večkrat slišal tako napoved, in vselej sem videl, da se je prerokovanje uresničilo. Don Bosko je napovedal smrt mojemu bratu in drugim mojim znancem . . .

Alojzij Rua, starejši brat don Boskovega naslednika, don Mihaela Rue, je umrl 29. marca l. 1851. v starosti 19ih let.

[1]) Družbo sv. Alojzija je don Bosko vpeljal med svojimi gojenci, da bi dečki posnemali sv. Alojzija v njegovih krepostih. Tej družbi so se sčasoma kot častni člani pridružili nekateri plemeniti gospodje, ki se niso sramovali, nositi svetinjo sv. Alojzija in spremljati cerkvene sprevode. Don Bosko jih je sklical večkrat k posvetovanju, vsah mesec na določen dan pa je imel posebno konferenco, kjer jim je razlagal kreposti sv. Alojzlja. Družba je donašala obilo koristi.

Jožef Buzzetti pripoveduje sledeči dogodek, ki se je zgodil l. 1850.

— Nekega večera je don Bosko, potem ko je govoril družbi svetega Alojzija, rekel: „Štejte, koliko vas je; ko se bomo zbrali drugič, bo enega manjkalo.“ Vsi so razumeli, da bo nekdo umrl; vsi so bili radovedni, kdo izmed njih bo tako hitro poklican v večnost.

„Povejte, don Bosko, kdo bo . . .“ so radovedno vprašali eden za drugim. „Ali bom jaz?“ Don Bosko se je smehljal in molčal. Ker so ga pa le še dalje silili, jim je odkril, četudi ne celo ime, vsaj začetno črko. „Ime tistega“, je rekel, „ki bo umrl, začenja s črko B.“

— „Kdo začenja s črko B?“ so popraševali dečki in se pogledovali eden drugega.

Oglasila sta se dva, ki sta se jednako imenovala. Oba sta se imenovala Buzzio, oba sta bila popolnoma zdrava.

Mlajši izmed dveh je bil pobožen in jako miren, radi česar ga je don Bosko posebno ljubil. Neko nedeljo, medtem ko je don Bosko maševal, je mali Buzzio ostal kakor zamaknjen, potem je zavpil in omedlel. Tovariši so mislili, da mu je slabo.

Po sv. daritvi don Bosko stopi k njemu in ga vpraša, zakaj je vpil. Deček odgovori: „Med povzdigovanjem sem videl hostijo v polni krvi in istočasno sem slišal glas: — To je podoba, kako bodo v Pijemontu ravnali z Jezusom v presv. Zakramentu.

Ta deček je bil tisti, ki je umrl, predno se je družba drugič zbrala.

— In nele smrt, — pristavi don Rua, — don Bosko je večkrat naznanil tudi ozdravljenje. Spominjam se klerika Viala, ki je l. 1853. tako zbolel, da ni bilo nikakega upanja, da bi še kdaj okreval. Don Bosko ga je obiskal v bolnišnici in mu priporočil, naj moli k sv. Alojziju. „Črez tri dni te zopet obiščem“, je rekel pred svojim odhodom, „in takrat te bom našel sedečega na postelji. Pri pogledu name boš nenadoma ozdravel.“ Tako je prerokoval in tako se je zgodilo.

Vsi ti dečki so bili iz družbe sv. Alojzija.

V don Boskovem življenju tudi beremo, da je on poznal najbolj skrite misli. Češče se je zgodilo, da je opomnil spovedenca, kadar je pozabil ali greh zamolčal. Zato se dečki z nemirno vestjo niso upali približati don Bosku, dokler si pri spovedi niso očistili duše. Kdor se je pri njem spovedal, bil je lahko gotov, da je v milosti božji.

Ko so nekateri učenjaki slišali, da don Bosko ugane grehe, so trdili, da vse to spozna on iz zunanjih znamenj. Ne oporekamo, da je tuintam tudi iz zunanjosti lahko previdel, a tega ni mogel vselej, ker včasih je imenoval osebo ter natančno opisal kraj in vse podrobnosti, ki so spremljale greh.

— Do l. 1848. tako piše Savij Ascanio, — bilo je v oratoriju splošno govorjenje, da don Bosko ugane grehe in jih bere iz obraza. Mladenič Unia ni imel nikakega veselja, da bi stopil v sal. družbo. Nekoč se približa don Bosku in mu reče: „Ako uganete vse moje grehe, vam obljubim, da postanem salezijanec.“ Don Bosko mu je narekoval vse grehe od prvega do

zadnjega tako natančno, da je deček uvidel črezнaravno spoznanje; vpisal se je med don Boskove sinove ter postal goreč misijonar, apostol gobovih.

Bog je na ta način pokazal don Bosku, kako všeč mu je njegovo delovanje za vzgojo mladine, in mu je tako pridobil mnogo spoštovanja med ljudstvom in obilo radodarnih src.

Kaj mora učitelj najprej storiti?

Dragi!

Ljubljana, . .

Iz srca sem se smejal, ko sem čital tvoje pismo. Prosiš me, da naj ti v kratkem in jasno povem, kako moraš ravnati s svojimi učenci, da postanejo modri možje.

Čudno; komaj si zapustil pripravnico s polno glavo učenosti in si upaš kaj takega prašati? Če bi te ne poznal, bi rekel, da se hočeš norčevati iz starega prijatelja.

Toda jaz te poznam in ne da bi se užalil, ti odgovorim po svoji vednosti.

Po mojem mnenju se moraš najprej truditi, da ***odkriješ značaj svojih učencev.***

Pokličem ti v spomin modrega Sokrata. Nekega dne predstavijo modrijanu dečka, da bi ga vzgojil in učil. Sokrat ga je sprejel in mu najprej rekel: ***Govori, da te spoznam!***

Mislim, da bolje ni mogel začeti. Spoznanje značaja je prva dolžnost vsakega učitelja.

Vprašaj dečka, kaj je delal, kaj hoče delati, če je bil kdaj bolan in tako dalje, in spoznal boš, kakšno je njegovo znanje in njegova veda. Ti govori malo, pusti pa govoriti učenca. Opazuj ga v šoli, v učilnici, v cerkvi, na sprehodu, povsod in vedno, zlasti pa pri igri, kjer deček pozabi zakriti napake in popolnoma odkrije svoje srce. Ko si spoznal značaj, si sredi pota. Veliko učiteljev na to ne pazi, zato taki nasledki.

To naj ti bo v odgovor na tvoje vprašanje. Morda ne bo tak, kakoršnega pričakuješ, toda jaz ti doslej ne znam dati drugega boljšega.

Z Bogom, dragi. Želim, da bi tvoj trud dosegel obilo sadu. Spominjaj se svojega . . .

N. N.

Evharistična vzgoja.

Učite male učence o Jezusu v presv. Zakramentu: zagotovim vam, da bo vaša vzgoja obrodila bogatih sadov.

Približajte se pogosto sv. altarju, učite jih, kako naj govorijo z Jezusom, spodbujajte jih k pogostemu sv. obhajilu, . . . predvsem jim pa dajte dober zgled: iz vaših besed in vašega obnašanja naj odseva ljubezen in spoštovanje do Jezusa v presv. Zakramentu!

Kmalu boste videli ob tabernakelju angele, serafine ljubezni, ki bodo pozneje apostoli presv. Zakramenta . . . V podnožju altarja, daleč od sveta, boste videli, pognati najlepše cvetke kreposti, najbolj čiste lilije svete čistosti . . .

— Deček, obdan od ljubezni in v ljubezni vzgojen, postane ljubeč. Ljubeznivost, ki ga obdaja, ga obleče v obleko nežnih kreposti; one kreposti, ki so ga osrečile, bo svoječasno razširjal daleč krog sebe. (D. Caprile.)

Ljubezen Jezusova je tako močna, da privabi otroka k vaji v kreposti. On čuti, da ga Jezus ljubi, in z odkrito ljubeznijo, lastno mladim srcem, mu vrača ljubezen.

Vodite otroke v podnožje altarja, da ondi molijo božjo Ljubezen!

Molitev je najbolj vplivna in delujoča moč; česa tedaj ne bo zmogla molitev nedolžnega?

Za prošnjami Marije, vsemogočne prosilke, za molitvijo duhovnika, ki ima orožje v presveti hostiji in v dragoceni krvi, nobena molitev bolj ne vpliva na božje Srce in bolj nežno ne rani presv. Srca Jezusa Kr., kakor molitev nedolžnega otroka.

Pripeljite množico nedolžnih otrok v podnožje altarja in vse boste dosegli!

Zoper veliko zlo velike pripomočke! Ne poznam boljših pripomočkov kakor prošnjo nedolžnih src, ki nikdar z grehom niso ranila presladkega Srca.

Tako je rekla Pavlina Haricot in to po pravici.

Nedolžni deček Domenik Savio, gojenec don Boskov, je v cvetu mladosti občutil toliko ljubezni do Jezusa v presv. Zakramentu, da je v njegovem podnožju prebil najlepše trenutke vsakega dneva.

Nepremakljivega kot kip, z roko naslonjeno na obhajilno mizo, z drugo na prsih, so ga večkrat našli z bliščečim obličjem v podnožju altarja: po več ur je ostal ondi v sv. zamaknenju.

V podnožju altarja je ohranil nedolžnost in se z besedami: *smrt, a ne greh!* v najlepši mladosti preselil v večnost.

Nežni otrok Peter Eymard se je poln ljubezni pritiskal k altarju, da bi v bližini lažje občutil božje navdihe.

Ko so ga nekoč iskali, več ur odsotnega od doma, našli so ga v župnijski cerkvi, slonečega na oltarju, z očmi obrnjenimi v tabernakelj.

— Kaj delaš tukaj? so ga vprašali.

— Stojim pri Jezusu in ga poslušam, je odgovoril.

Ta deček je pozneje postal ustanovnik družbe presv. Zakramenta.

Zato Monfat po pravici pravi: „Pogosto sveto obhajilo je blagoslov krščanskega zavoda“, jaz pa pristavim: „evharistična vzgoja je blagoslov krščanskega vzgojitelja“.

Različno.

Praznik Brezmadežne: Kakor prejšnja leta, tako je tudi letos salezijanski zavod v Ljubljani z mogočo slovesnostjo obhajal praznik Brezmadežne. Zjutraj ob sedmih je iz prijaznostjo in naklonjenosti do zavoda daroval sv. mašo in imel med sv. mašo kratek, a jedernat govor veleč. g. kanonik A. Fettich-Frankheim, o pol desetih pa č. g. Janez Smrekar. Popoldne o pol petih je bila akademija s petjem, godbo in deklamovanjem na čast Brezmadežni. Prostorna dvorana je bila polna. Občinstvo je bilo zadovoljno in je hvalilo male dečke, ki so tako izvrstno nastopali z deklamovanjem, godbo in petjem. Sodeloval je tudi pevski zbor sal. sotrudnic ter pokazal velik napredek in še lepšo bobočnost.

Nov sal. zavod na Dunaju: Šele pred dvema leti so salezijanci na prošnjo nj. c. kr. vis. nadvojvodinje Marije Jozefe in velespošt. župana dr. K. Lueger-ja odprli na Dunaju zavod Maria Hilf, kjer so vzgojevali 120 gojencev, in že so si radi pomanjkanja prostora morali poiskati drugo bolj obširno poslopje, kamor bodo lahko sprejeli nad 200 dečkov.

Prevzvišeni vladika monsignor dr. Marschall v spremstvu mnogih duhovnikov je dne 2. oktobra m. l. blagoslovil novi zavod in kapelo. Med mnogoštevilnim ljudstvom smo opazili odlične dunajske gospode in dame, med drugimi kneginjo Olgo Liechtenstein, nj. c. kr. v. nadvojvodinjo Marijo Jozefo, grofico Mac Caffy, kneza Edvarda Liechtenstein, župana dr. Karla Lueger, veleč. g. jezuita Abel-a itd.

Med sv. mašo je prevzv. vladika razložil, koliko dobrega je že storila sv. kat. cerkev na polju vzgoje.

Po božji službi so se zbrali v lepo okrašeni dvorani, kjer so gojenci z deklamovanjem in petjem skoraj dve uri zabavali zbrano občinstvo.

Med veselico je knez Liechtenstein razložil pomen salezijancev v glavnem avstrijskem mestu. Po veselici pa je ravnatelj zavoda zahvalil prezv. vladiko za

veliko naklonjenost; nj. c. kr. vis. nadvojvodinjo Marijo Jozefo, za veliko skrb, ki jo je vsak čas kazala salezijanski družbi, mnogozasl. župana dr. Luegera, apostota dunajskega in očeta mladine, veleč. gosp. jezuita Abela, kateremu se imajo salezijanci zahvaliti za prihod na Dunaj, in druge mnogoštevilne sotrudnike in sotrudnice.

Pred obhodom je dr. Lueger izrekel svoje zadovolje in voščil salezijancem najboljši uspeh.

S cesarsko himno je končala zanimiva slavnost.

Odhod novih misijonarjev Dne 23. novembra m. l. so se v svetišču Marije, pomočnice kristijanov, v Turinu, novi misijonarji poslovili od svojih predstojnikov in se napotili v daljne ptuje pokrajine. Dne 17. decembra se je pod vodstvom č. g. J. Tomatisa vkrcalo v Genovi novo krdelo neustrašljivih don Boskovih sinov in se napotilo v Meliapor v vzhodno Indijo, nekaj pa v Macao na Kitajsko.

Častivcem Jezusovega Srca.

Učenec.

Jezus te kliče, da mu slediš. Morda te hoče za svojega učenca.

Približaj se mu in reci: „Učenik, za Tabo pojdem, kamorkoli greš.“ (Mat. 8. 19.)

Toda, kaj bo On hotel? Kam te bo peljal?

Idi za njim! On ima besede večnega življenja.

Kmalu ti bo začelo govoriti Njegovo Srce in te učiti vede svetnikov.

Srečen si, kakor apostoli, ko so povabljeni pritekli k Jezusu. Le malo časa bo treba in tvoj razum bo razsvetljen: v tvojem srcu bo prižgan plamen ljubezni.

Zdaj misliš le na veselje, na čast, na zabavo; — v kratkem boš našel veselje v zaničevanju in trpljenju.

Zdaj ne razumeš, kaj pomeni gorečnost; — v kratkem bo svet ogenj vžigal tvoje srce in čutil se boš močnega v skušnjavah, nepremagljivega v nevihti, stanovitnega v podjetjih, hlepečega po zveličanju duš, — in tisočkrat srečnega se boš čutil, če boš mogel svojo vero potrditi s krvjo.

Kdor hodi za Jezusom, mora umirati na sv. križu. Tako so umrli mučeniki, tako mora umreti učenec velikega Učitelja.

Moj Bog, jaz Te ljubim!

Ali nisi nikdar mislil, kako sladkost hranijo priproste besede: *Moj Bog, jaz Te ljubim?*

Moj Bog, jaz Te ljubim! Koliko misli, koliko želja v teh lepih besedah.

Moj Bog, jaz Te ljubim, pomeni:

Jaz z veseljem mislim nate, o moj Bog!

Jaz se želim s Teboj združiti, blizu Tebe hočem živeti, vse hočem upati od Tebe.

Jaz želim živeti odvisen od Tebe in Tebi izročiti sebe in vse, kar imam.

Jaz želim, da si češčen, in se čutim srečnega, kadar morem sebe in vse svoje stvari izročiti Tebi.

*

Moj Bog, jaz Te ljubim!

Kadar iz dna srca izustim te besede, zdi se mi, o moj Bog! da se povspnem do nebes; zdi se mi, da vse zapustim, vse pozabim, — da sem ves Tvoj.

O sveta! o sladka! o nežna beseda! povzdigaj vedno moje srce.

Moja usta naj vedno izgovarjajo ljubo besedo: *Moj Bog, jaz Te ljubim!*

Soaviter in modo, fortiter in re.

To bi moralo biti geslo vsakega vzgojitelja: Sladkost v ravnanju, resnost v delih.

Za zgled bi morali vzeti božjega Učenika. Poglejte ga dobro! Iz Njegovega obličja odseva sladkost, Njegove oči bliščé dobrote, iz Njegovih ust izhaja med, na Njegovih ustnicah igra nasmeh... Pri vsem tem pa je trden kakor skala, nepremagljiv kakor stolp, velikodušen kot kralj, resen kot sodnik.

Sladkost in resnost sta najbolj stanovitna stebra vsake vzgoje. Naravnost hvaliti dečka mu morda bolj koristi, kot nenaravnost, naravnost ga grajati, mu bolj škoduje kot nenaravnost. **Tommaseo.**

Pri vzgajanju ne pričakuj nikake pomoči v jezi!

Lambruschini.

Jeza združena z vzgojo je strup mešan z dobrim zdravilom.

Blanchard

Najdenček.[1])

Igrokaz v enem dejanju.

Osebe:

Robert, starček.
Jakob, njegov sin.
Karol, deček osmih let.
Polkovnik.
Lovro, polkovnikov prijatelj.
Peter, desetletni deček.
Naddesetnik.
Desetnik.
Vojak, ki ne govori.

Gozd, na levi koča.

Prvi prizor.

Karol sam.

Karol (*revno oblečen, s palico v roki in leseno skledico na hrbtu. Pokriva ga dolga kmečka suknja*). — Kakšen mraz! Ubogi Karol, ubogi oče! Kako slabo sem danes opravil . . . lačen, brez vinarja v žepu; res žalosten posel prositi in čakati na milost drugih. Bogatin ne pozna bede ubožcev, zato je gluh in ne mara poslušati klica revežev (*si drgne roki*). Roke in noge so otrpnjene od mraza. Moj Bog! na noben način se ne morem ogreti. E, potrpljenje! Kdo vé, kako dolgo bom še lačen. Pa moj oče, tudi oni so lačni. Poslali so me, da bi današnji večer, ko je sveti večer, imela nekoliko priboljška, toda, kakor vidim, bova lačna, kakor po navadi. Bog naj pomaga meni in ubogemu očetu! (*Poklekne.*) Bog, ti vidiš malega Karla, ti si usmiljen, prihiti in pomagaj (*vstane*)! Zdaj se vsedem semkaj; bo že kdo prišel in mi kaj dal. Vse bo dobro za Karla in za ubogega očeta (*sede na kamen*).

Drugi prizor.

Jakob v vojaški obleki in prejšnji.

Jakob (*razburjen*). Moj Bog, kam hitim! Kam grem! Begun, zasledovan, ne vešč poti . . . A! kam sem zašel! O! da bi mogel vsaj . . . Tu je revna bajta; bom koga našel . . ., bom poizvedel . . ., vse hočem poskusiti, da le rešim življenje (*hoče vstopiti*).

Karol. Kam pa, gospod?

Jakob. O, dober otrok, povej, kdo tu stanuje?

Karol. Reven kmetič.

Jakob. Ali so notri vojaki?

Karol. Kaj pa je to?

Jakob. (Moj Bog!) Ljudje oblečeni, kakor jaz.

Karol. Vas vidim prvega tako oblečenega.

Jakob. Ali ni nikogar notri?

Karol. Samo moj oče.

Jakob. Grem k njemu (*hoče oditi*).

Karol. Kaj jim hočete?

Jakob. Pomoč in rešenje.

Karol. No, ta je lepa; pomoč pri revežu, pri beraču. Moj oče nimajo nič, vam ne bodo mogli nič dati.

Jakob. Ne zahtevam denarja, ne iščem kruha, želim le eno obleko.

Karol. Moj oče nimajo nobene lepe obleke, imajo same cunje. To je najlepša suknja. Oče so jo posodili, da me varuje mraza, in da sedim tukaj in čakam milodarov.

Jakob. Vse dobro; daj mi, za božjo voljo te prosim.

Karol. Gospod, vi se norčujete. Saj imate tako lepo obleko, kakor kak gospod; vaša obleka je lepa, naša grda, raztrgana.

Jakob. Ta obleka bo zame zaklad.

Karol. Zaklad! Poglejte no, kaj se pravi nič vedeti. Mi smo pa mislili, da smo revni in imamo obleko vredno zaklada. Če je pa tako, potem je pa ne

[1]) To igro so prvič igrali salezijanski gojenci dne 6. januarja 1905. pri božičnici v Mestnem domu v Ljubljani.

ne dam. Hočem povedati svojemu očetu (*hoče oditi*).

Jakob. Ah! ne, ne, deček; ti me ne razumeš. Ta obleka, katera se tebi zdi lepa, je zame nesrečna . . ., radi nje moram bežati, in tvoja obleka mi reši življenje.

Karol. Življenje! Če je tako, potem pa kar vzemite. Nobena obleka, noben zaklad ni toliko vreden, kakor življenje. (*Od daleč se zasliši boben.*)

Jakob. Za boga! Boben . . .

Karol. Kaj je to?

Jakob. Nič . . . O Bog! Pomagaj mi . . , vzemi . . ., daj mi tvojo suknjo, ne povej nikomur . . ., skrij to obleko, da ti ne škoduje . . .! Bog ti bo povrnil (*medtem ko govori, se sleče, vzame suknjo in zbeži*).

Karol. Bog ti bo povrnil! Pri tem mi pa odnese zaklad (*drži vojaško obleko v roki in gleda za Jakobom*). Pa kaj zato, storil sem dobro delo, rešil sem življenje in oče ne bodo hudi. Sem zadovoljen. Pa je rekel, da moram to obleko skriti, da mi ne škoduje . . . Pa ne bo greh, obleči take obleke? (*Gleda obleko.*) Oh, kako je lepa! Če bi ne bila prevelika . . . (*položi obleko na kamen.*)

Tretji prizor.

Peter in prejšnji.

Peter (*s košarico kruha in mleka*). Bog s teboj, Karol.

Karol. O, Bog s teboj, Peter.

Peter. Kaj ti je? Ali si žalosten? E, bodi vesel! Ali se greva skrivat?

Karol. Ti se lahko igraš, ko si sit, a jaz sem še tešč.

Peter. O, revež! Še tešč? Vzemi, Karol! Tu imaš kos kruha, ki mi je ostal pri zajutrku, potem pa daj skledico, ti bom dal nekoliko mleka.

Karol. Potem pa zmanjka tebi.

Peter. Nič ne skrbi; ko pridem v mesto, bom pa vsakemu nekoliko odtrgal.

Karol. To pa ne; da bi radi mene odtrgal tistim, ki plačajo. Ne, ne, Peter, Bog bi te znal kaznovati.

Peter. Bi me že kaznoval, če bi obrnil v slabo, če pa med tolikimi odtrgam vsakemu par kapljic in s tem pomagam lačnemu Karlu, Bog ne more biti nevoljen. O, zato se nikar ne boj! (*Vliva*). Ali je dosti?

Karol. Še preveč.

Peter. Le pij in se pokrepčaj.

Karol. Bom . . . (*pije*). Kako je dobro.

Peter. Vzemi še malo! (*Mu vnovič nalije.*)

Karol. Bog plačaj, imam dosti

Peter. Boš dal staremu očetu. Zdaj pa z Bogom, grem na bližnji semenj . . . O, pa res: Ali si videl one vojake in tiste velike vozove in kanone, ki so šli okrog hriba?

Karol. Nič nisem videl . . ., pa tudi ne vem, kaj je vojak, kanon . . . Slišal sem pa nekaj, tak čuden ropot, ki je delal trom, trom, tará patá. Kaj pa je bilo?

Peter. Bobenček.

Karol. Kaj se pa pravi bobenček?

Peter. Tak okrogel pisker, tako narejen (*pokaže z roko*). Na ta pisker tolče z dvema palicama in to tako ropota. Za tem bobenčkom gredó vsi vojaki. O, kako jih je lepo videti. Poslušaj, Karol! ko se vrnem iz semnja, bova šla skupaj pogledat. Z Bogom, Karol (*odide*).

Četrti prizor.

Karol sam, pozneje **Robert**.

Karol. To je plačilo za dobro delo. Rešil sem življenje ubogemu možu in Bog mi je poslal mleka in kruha. Če bi mogel rešiti še kaj drugega bolj dragocenega, sem gotov, da bi mi Bog poslal še denar . . . Toda, kaj je bolj dragocenega, kot človeško življenje? Moj oče so mi večkrat rekli, da ni nobene stvari bolj dragocene . . ., zato mora biti to mleko jako dragoceno; — zaklad je. Takoj je nesem očetu (*hoče oditi*).

Robert. No, si ti tukaj Karol?

Karol. Ravno k vam sem hotel teči. Poglejte! Bog vam je poslal nekoliko kruha in mleka.

Robert. Tisočkrat bodi zahvaljena božja Previdnost!

Karol. Danes zjutraj sem bil onikraj vasi, pa nisem prav nič dobil. Oh, tako je bilo mraz! . . . Ko sem se vrnil, sem tukaj jokal in prosil Boga — in sem . . . pa nikar ne bodite hudi! . . .

Robert. Zakaj? Kaj si storil?

Karol. Daroval sem vašo suknjo, ki je bila vredna zaklada.

Robert. Kakšnega zaklada? Kakšno suknjo?

Karol. Tisto, ki ste mi jo dali vi, da bi mi ne bilo mraz.

Robert. Kako? Je bila vredna zaklada?

Karol. Jaz ne vem . . . tako mi je rekel in tako rečem jaz.

Robert. Oh vendar . . . kaj boš pa imel sedaj?

Karol. Kaj bom imel? Tole, vidite. (*Pokaže vojaško obleko.*)

Robert (*preplašen*). Moj Bog, kdo ti je dal to obleko?

Karol. Tisti, ki je vzel mojo suknjo.

Robert. Ali je bil vojak?

Karol. Ne vem; samo to vem, da je slekel to suknjo in oblekel vašo.

Robert. Oh! Kaj si vendar storil?

Karol. Ali ni prav?

Robert. Slabo, jako slabo; morda moja smrt.

Karol. Vaša smrt? Bog toraj ne plača dobrih del.

Robert. Nikar tako ne govori, je greh.

Karol. Zakaj mi je pa potem poslal mleka? Če nisem storil prav, bi me moral kaznovati?

Robert. Ti si to storil, ne iz hudobije, ampak iz neizkušnje. Poslušaj, ljubi Karol! Ta obleka je pokrivala kraljevega vojaka, branitelja domovine, varuha postav. Nezvesti vojak jo je slekel in tako razžalil kralja, izdal domovino in zavrgel postavo, čast in vero. Ali ne zasluži kazni? On je zlorabil tvojo priprostost, ukradel ti je obleko priprostosti in ti pustil obleko izdajstva.

Karol. Jaz vam verjamem, da je bil oni človek hudobnež, toda, ako bi bil prišel k vam in bi vam s solznimi očmi rekel: „Dober človek, pregrešil sem se, rešite me kazni, vaša obleka mi reši življenje, ohranite mojo kri!“ . . . Povejte, kaj bi mu vi rekli? Kaj bi mu odgovorili? Če mu je Karol dal suknjo, vi bi mu dali še srajco.

Robert. Ah sin, moj sin (*ga objame*). Jaz moram jokati tolažbe. Ostani vedno tak in se ne boš pogubil.

Karol. No poglejte, če nisem prav storil. Saj mi je Bog že poplačal; tako sem bil lačen, pa mi je takoj poslal pokrepčila, in še vam sem prinesel, jejte! (*ponudi*).

Robert. Da, bom jedel, pa zdaj ne, pozneje. Nesi domov in se pogrej! Jaz bom čakal nekaj časa nove previdnosti. Pa glej, da boš skril to obleko . . .; pod posteljo jo deni in nikomur ne govori o njej, ker bi lahko prišle težave zame in zate.

Karol. Nikar ne dvomite; tako jo bom skril, da jo živa duša ne bo dobila . . . Če boste kaj potrebovali, pa kar pokličite. Z Bogom, oče. (Bog naj podpira mene in mojega očeta!)

Peti prizor.

Robert sam.

Nedolžno bitje! Kako je mogoče, da še živijo na svetu osebe, ki so te upale zavreči in te pustiti na poti, kjer sem te našel napol živega! Takrat si bil star le malo dni. Tvoji stariši so gotovo revni in so popolnoma pozabili na svojo krutost in na svojega sina. (*Iz daljave se sliši bobenček.*) Oj, ta glas me spominja, da imam pri vojakih sina, daleč, daleč med branitelji domovine. Osem in še več let ga nisem videl, ne slišal o njem, in še osem let ne bom vedel, kaj se ž njim godi. Moj Bog, če še živi, daj, da ga vidim, da ga objamem, predno umrjem.

Šesti prizor.

Naddesetnik z vojaki in prejšnji.

Nadd. (*Robertu*). Mož, povejte, ali ni tu v bližini nikakega boljšega stanovanja?

Robert. Štiri ure daleč proti zahodu je mala vas, tukaj pa ni drugega, kakor ta koča.

Nadd. Čegava je?

Robert. Dobrega kmeta, ki jo je posodil meni, ker sem jako reven.

Nadd. A, tako! Koliko sob ima?

Robert. Samo eno, ki pa služi za vse.

Nadd. Potem pa že ni primerna za našega polkovnika. Desetnik, ukažite, da takoj postavijo tabor, polkovnik pride vsak čas z vojaki; za vojake pa postavite šotore! Ta bajta bo pa služila nama.

Robert. Prav rad jo vam odstopim; revna bo, pa ne morem drugače postreči.

Nadd. Nam zadostuje dobro srce. Pa nikar ne mislite, da vas nameravamo pregnati, za vse bo dosti prostora. O, povejte mi, imate vino?

Robert. Nič nimam, gospod..., drugega nimam, kot ognjišče, slamnato posteljo, dve omari in enega dečka.

Nadd. S čim pa živite?

Robert. S pomočjo radodarnih src skupaj z dečkom.

Nadd. Kako? Imate dečka?

Robert. On je moja podpora. Oh, gospod, če bi vam vse povedal..., no, pa rajši pustimo to govorjenje. Povejte mi, katerega polka pa ste?

Nadd. Naddesetnik prvega polka pod polkovnikom Bretom.

Robert (*prestrašeno*). Pod polkovnikom Bretom?

Nadd. Da.

Robert. O Bog! Povejte: ali še živi, ali je zdrav, ali je z vami (*se trese*).

Nadd. Kdo? Govorite!

Robert. Jakob Schwarz.

Nadd. Schwarz. Hudobnež! Živi. Zločinec je zbežal pred par urami.

Robert Zbežal!?

Nadd. Da, gotovo.

Robert. Moj Bog!

Nadd. Ali ste ga videli?

Robert. Moči mi primanjkuje (*omedli*).

Nadd. (Kaj je vendar temu starcu?)

Sedmi prizor.

Karol in prejšnji.

Karol. Oče, kaj vam pa je?... O Bog, moj oče umrli!... A neusmiljeni, ste ga umorili!... Ubogi Karol, tvoj oče umrli! (*Joka.*)

Nadd. Ta je pa res lepa! Saj ni umrl, ne; ali ne vidiš, da živi? Poglej, da se premika, mrtev človek se ne more premikati. (To obnašanje se mi zdi čudno.)

Karol. Ubogi oče, vstanite... Povejte, kaj vam je storil ta hudobnež?

Robert. Nič, moj sin, nič.

Nadd. Povejte, ali poznate Jakoba Schwarza?

Robert. Sem ga poznal..., ga poznam..., ali ga še niste našli?

Nadd. Ne, ampak ga iščejo.

Robert. In ko ga najdejo?

Nadd. Umreti bo moral..., vojaške postave so ostre.

Robert. (Kaka bolest za očetovo srce.)

Karol. Umreti! Kdo mora umreti? Moj oče?

Robert Nek nesrečnež.

Karol. Zakaj?

Robert. Ker je nesrečen.

Karol. Ker je nesrečen, bo moral umreti? Ali je greh, biti nesrečen? Oče, potem bova pa morala tudi midva umreti, ker sva tudi midva nesrečna.

Robert. Kdove, moj sin, kdove.

Karol. Kdove! Ubogi Karol!... In vi, gospod, zakaj hočete smrt nesrečnemu? Pomislite, če je kdo nesrečen, so gotovo drugi vzrok njegove nesreče.

Nadd. (Občudovanja vredna priprostost.) O, glejte! prihaja polkovnik.

Osmi prizor.

Polkovnik, Lovro in prejšnji.

Nadd. Dobro došli, gospod polkovnik.

Polk. Se je cel polk utabóril?

Nadd. Cel; ker pa za gospoda polkovnika ni primernega stanovanja, sem ukazal tu v bližini postaviti šotore.

Polk. Prav.

Nadd. Desetnik in jaz pa stanujeva v tej koči.

Polk. Dobro! Zdaj sta prosta.

Karol. (Kako lepo obleko imata ta dva gospoda.) (*Opazuje častnika.*)

Nadd. Starček, peljite me v svoje stanovanje.

Robert. Takoj! (Bog naj varuje mene in mojega sina.) Pridi, Karol!

Karol. Oče, jaz bom ostal tu, bom gledal ta dva gospoda, ki sta tako lepo oblečena.

Robert. Idi, pravim, ubogaj (*ga prime za roko in odpelje*).

Deveti prizor.

Polkovnik in **Lovro.**

Polk. (*zdihuje žalosti*).

Lovr. Dragi prijatelj, kdaj boš nehal žalovati? Ali je mogoče, da te ne morem videti nikdar veselega? Deset let je že minulo...

Polk. Da, deset let je minulo, in tvoje prijateljske besede so že skoraj zacelile rano mojega srca, toda, pogled na te kraje, ki so bili priča moje nesreče, mi vzbuja v spominu sina, mojega dragega sina, ki je bil še nedolžno dete iztrgan iz materinega naročja in vržen v naročje smrti... Ah, bolest nesrečnega očeta...

Lovr. To so toraj kraji, kjer si zgubil edinega sina? Ubogi prijatelj, po pravici žaluješ.

Polk. Še se spominjam onega dne. Vse, vse imam pred očmi. Mi smo se utaborili na teh hribih. Neko temno megleno noč nas nepričakovano zajame sovražnik. Kak strah! Kaka groza! Naši vojaki so plavali v krvi; naši tabori so bili razdrti in uničeni. Moja uboga soproga, ki me je pred dvemi leti zapustila, je, stiskaje sina v svoje naročje, z menoj bežala. Med mrtveci in ranjenci sem se boril za najdražji bitji. Da, vse imam pred očmi. Kar soproga, ne vem kako, pade. Množica sovražnikov nam je sledila. Videč nevarnost, poberem soprogo in ž njo bežim. Toda noč, vpitje, strah, vse to nama je prepozno odkrilo, da sva zgubila sina. Zastonj sva ga iskala; gotovo ga je pohodil sovražnik in midva sva ostala v nepopisni žalosti.

Lovr. In vendar ... kdo vé?... Če si ga zgubil v teh krajih, tedaj znava kaj zvedeti. Lahko vprašava, morda bo le kdo kaj vedel.

Polk. Nemogoče. Veruj mi, novo iskanje bo povečalo mojo žalost. Ni več upanja. (*Na tihem nadaljujeta pogovor.*)

Deseti prizor.

Karol in prejšnji.

Karol. Kar nagledati se ne morem teh gospodov. Kako sta lepo oblečena. Če bi upal, takoj bi ju ogovoril (*gleda sabljo*). Kdove, kaj je tista dolga palica? Kako je svetla (*se približa in dotakne*).

Polk. Kdo je? Kaj je? Kaj hočeš?

Karol. Pomoč, pomoč (*beži*).

Polk. Počakaj, otrok!

Karol. Sem se vas ustrašil.

Polk. Tako mlad še in že kradeš?

Karol. Kradem!... Bog me varuj krasti! O, kako grda je ta beseda. Če bi bili vi tako majhni, kakor sem jaz, gotovo vam bi je ne prizanesel.

Polk. Glej ga, glej; kdo te je tako učil?

Karol. Moj oče so rekli, da takih besedi ne smemo govoriti.

Polk. Ali imaš očeta?

Karol. Pa še kako dobrega. So revni, da, toda bolj dobri, kakor vsi drugi očetje.

Polk. (*Lovrencu*). Kako uljuden je ta deček, njegova zunanjost mi jako ugaja. Povej, kaj bi hotel od mene.

Karol. O, kako ste dobri!... Pustite, da vam poljubim roko (*polkovnik jo umakne*). Nikar se ne bojte, saj nimam umazanih rok. No, poglejte, če niso lepe. Jih vsak dan umijem, včasih celo dvakrat ali trikrat (*poljubi roko*). Sem prišel, da bi mi dali kak milodar.

Polk. Milodar? Toraj si reven?

Karol. Reven; pa moj oče so tudi revni.

Polk. In kaj dela tvoj oče?

Karol. Moj oče so stari osemdese let, in ne morejo nič več delati.

Lovr. (Osemdeset let njegov oče. Kako je mogoče, da bi tak starec imel tako mladega sina?) In tvoja mati?

Karol. Nisem nikdar imel matere.

Polk. Nisi imel matere?

Karol. Ne, če bi jo bil imel, bi mi gotovo oče povedali, pa mi niso nič rekli.

Lovr. (Kako nedolžen je ta deček.)

Polk. Povej mi, kje stanuje tvoj oče?

Karol. Kar tukaj v tej koči.

Lovr. (*polkovniku*). Vprašaj onega starčka, govori ž njim; mogoče bo pa le kaj vedel.

Polk. Imaš prav. (*Vzame iz žepa denar.*) Vzemi! Idi in povej tvojemu očetu, da želim ž njim govoriti! Medtem pa, ko bom jaz tukaj, boš prišel vsak dan na hrano v moj tabor. Razumeš?

Karol. Razumem, v vaš tabor. Kje pa stanujete?

Polk. Tam, ali ne vidiš?

Karol. Tam spodaj. Kaj pa, kadar dežuje?

Polk. Se ne boš nič zmočil, je vse pokrito.

Karol. O lepa, jaz sem pa mislil, da je brez strehe. (*Pogleda denar.*) Toda gospod, vi se hočete z menoj šaliti.

Polk. Kako, s teboj šaliti?

Karol. Da; jaz in moj oče sva lačna, to se pa ne more jesti.

Polk. Kako, z dvema zlatoma se ne bosta nasitila?

Karol. Kdo bo pa hotel to-le vzeti?

Polk. Vsakdo rad; le nikar se ne boj.

Karol. Jaz sem pa mislil, da ne bo hotel nikdo vzeti, ker še nisem nikdar videl. To sta dva krajcarja, kajne?

Polk. Dva cekina, vredna sto krajcarjev.

Karol. Cekina!... Sto krajcarjev! O, kolika dobrota! Bog plačaj! Zdaj grem pa k očetu... To je poslal Bog, ker sem danes zjutraj rešil življenje tako oblečenemu, tako... Pa sem obljubil, da ne bom nikomur povedal. Grem takoj k očetu (*hoče oditi*).

Enajsti prizor.

Robert in prejšnji.

Robert. Karol! Karol... kako vendar, da me danes ne ubogaš?

Karol. Oh, oče, kako nekaj lepega imam jaz.

Robert. Kaj pa?

Karol. Ta dva gospoda sta mi darovala dva ce—ce—, kako se že reče? Da, dve reči, ki sta vredni sto. Tu imate.

Robert. O Bog! To sta dva cekina.

Karol. Da, da, cekina; sta tudi onadva tako rekla.

Rober. Koliko časa že nisem videl zlata.

Karol. Zlata! Kaj pa je zlato?

Robert. Je najbolj dragocena kovina, ki jo imamo na zemlji. Ž njo lahko kupimo življenje, včasih pa tudi smrt; ona je vzrok vojská, propad družin, začetek prepirov in vsega hudega.

Karol. Tako lepa, pa tako hudobna.

Robert. E Karol, lepe stvari niso zmirom dobre.

Karol. Potem pa ne maram tega; imam rajši dva črna krajcarja, kot dva rumena cekina.

Polk. Dober starček! Vaši nauki so dobri, je res, a morali bi vendar vzbuditi hvaležnost do tistih, ki so skazali milost.

Robert. Hvaležnost izhaja iz radodarnosti in to deček čuti in jo čisla kot zlato. Želel sem le zamoriti pohlepnost po zlatu. Odpustite (*hoče pokleknìti*).

Polk. Ne, ne; nisem razžaljen; nikar se ne ponižajte.

Karol. Razžaljen? Ta gospod? Oh, če bi vi vedeli, kako sta ta gospoda dobra! Poslušajte: vsak dan mi bosta dala kosilo, in jaz bom snedel eno tretjino, ker sem majhen, dve tretjini bom pa prinesel vam, ki ste bolj veliki. Kajne gospod!

Polk. Da, da; Povejte starček, ali je ta deček vaš sin?

Robert. Gospod, če moram govoriti resnico...

Dvanajsti prizor.

Naddesetnik in prejšnji.

Nadd. Aha, smo odkrili goljufijo. Ta starec je pomagal begunu. Glejte obleko! Medtem ko sem se slačil, sem jo našel pod posteljo. Glejte ime Schwarz, zapisano na podšivu, kakor je navada.

Robert. (Za Boga, zgubljen sem.)

Polk. Vi ste tedaj pomagali begunu?

Robert. O gospod, jaz sem nedolžen.

Nadd. Nedolžen! se vidi iz najdenega.

Polk. Vi naddesetnik mirni! (*Robertu*) Govorite vi, kako je ta obleka prišla v vašo sobo.

Robert. Gospod, ne vem... slučajno... verujte mi, jaz nisem kriv... Četudi je bil begun... (O Bog, ne vem, če bo prav...)

Polk. Vaša razburjenost potrdi dejanje. Govorite, sicer..

Karol. Ste tako dobri in zdaj hočete biti hudi. Bom jaz govoril; jaz bom povedal, kako je prišla obleka v našo kočo Poslušajte gospod! Sedel sem...

Nadd. Kaj tebe briga? Molči!

Polk. Pustite, naj pove.

Karol. Da gospod, pustite, da povem: imam jaz govoriti, vi morate molčati. — Sedel sem torej, kakor sem rekel, tukaj na tem kamenu in prosil Boga, naj mi pošlje kako pomoč. Kar pride nek mož, oblečen tako, kakor ta tukaj (*pokaže naddesetnika*), in me prosi, naj mu dam očetovo suknjo, katero sem imel ravno na rami. Jaz jo nisem hotel takoj dati,... ker je pa le prosil in jokal, se mi je smilil in sem mu jo dal V tem zasliši ropot trom trom, tará patá. Ubog človek je vrgel od sebe svojo suknjo, vzel mojo in zbežal; meni je pa ostala ona suknja. — Moj oče so nedolžni in če je prepovedano rešiti življenje bližnjemu, potem kaznujte mene; pustite me brez jesti magari dva dni, sem zadovoljen, da je le rešen oni ubožec.

Polk. Srce tega dečka mi ugaja.

Karol. Ako vam ugaja moje srce, storite mi milost in ne kaznujte očeta... prosim vas (*poklekne*).

Polk. Ne, ne, vstani; tvoja nedolžnost te reši. Toda zapomni, če bi imel šest let več, bi ne ušel postavni kazni.

Karol. Torej, če pomagati ljudem ni dovoljeno in me mladost reši kazni, bom pa zmirom ostal majhen.

Polk. Kdo prihaja?

Nadd. Bržkone peljejo kakega jetnika.

Trinajsti prizor.

Desetnik, Jakob, dva vojaka in prejšnji.

Desetnik. Gospod polkovnik, nocojšnji begun preoblečen je v naših rokah.

Polk. Naj stopi naprej. (*Vstopi Jakob oklenjen in oblečen v Robertovo suknjo.*)

Karol. O, poglejte suknjo mojega očeta.

Robert. O nebo! Ali se motim? Jakob!

Jakob. Kak glas . . .

Robert. Moj sin, moj sin . . .

Jakob. Moj oče, moj oče . . , (*se objameta.*)

Nadd. Čuden slučaj.

Karol. Moj oče imajo tedaj še enega sina. Torej nisem sam.

Nadd. Kaj naj storimo, gospod polkovnik? Zapovejte!

Polk. Kaznujte ga po postavni kazni.

Nadd. Ločite ju (*vojaki izvršé.*)

Robert. A neusmiljeni! Je moj sin!

Nadd. Hudobnež je in mora prejeti zasluženo kazen.

Jakob. Oče, da bi videl vas v tej lepi noči in z vami častil novorojeno Dete, sem zbežal, — in ker sem vas videl, bom moral umreti.

Karol. Ne boste umrli, ne. Oče, kako naj ga pa imenujem?

Robert. On je tvoj brat.

Karol. Da bi moj brat umrl? Srce mi pravi, da ne . . . Kajne gospod, da ne bo umrl?

Polk. Naddesetnik, izvršite!

Nadd. Naprej! Stopaj!

Jakob. Oče, priporočite me Bogu! Gospod polkovnik, usmilite se mene in mojega očeta! Verujte mi, da sem le zato zavrgel orožje, da bi še enkrat videl svojega očeta . . .

Nadd. Stopaj! (*Odidejo.*)

Karol. Stopaj, stopaj; kako hudoben je ta gospod.

Lovro. Prijatelj, ali hočeš povečati žalost današnjega dne? Ali nisi ti glava polka? Ali boš ukazal umoriti nesrečnega?

Polk. Obsodbe še nisem izrekel. Najprej naj sliši obsodbo vojaškega sveta; jaz bom izrekel pozneje, kakor mi bo bolje ugajalo.

Robert. Gospod, dobrota, katero ste pred kratkim skazali, me sili, da se vržem k vašim nogam. (*Poklekne.*) Vem, da ste pravični in da so ostre vojaške postave. Vidim, da preti mojemu sinu smrt. Le vi gospod, ga morete rešiti. On je zbežal iz ljubezni do mene, da bi videl svojega očeta. Res pregrešil se je, toda, zaslepila ga je njegova ljubezen. Moje solze naj vas ganejo, moje prošnje! (*joka*)

Karol. Ne jokajte oče! Ali hočete, da vam ta dobri gospod obsodi sina, ker je prišel pogledat očeta? Če bi bilo to krivo, potem sem jaz vreden tisoč smrti, ker vsak dan tisočkrat pridem vas pogledat. Bodite veseli, ne bo umrl, ne!

Polk. Meni se zdi, da je v tem skrita neka zvijača Če je Schwarz res zbežal samo zato, da bi videl vas, zakaj ni ostal pri vas? zakaj je tekel dalje?

Robert. Ko so mojega sina poklicali k vojakom, sem prebival v vasi, oddaljeni dvanajst ur odtod. Moja revščina se je po zgubi sina čedalje bolj večala. Prisilila me je, zapustiti oni kraj in se preseliti v to kočo, katero mi je ponudil usmiljen kmet. Moj sin ni vedel, da sem tu, zato je tekel dalje in pustil za seboj svojega očeta

Lovro. Le umirite se, dobri starček; polkovnik se vas bo usmilil.

Karol. Tudi jaz sem tako rekel. Tako dobre osebe ne znajo storiti hudega.

Lovro. Zdaj lahko nadaljujete povest o tem dečku. Govorite jasno, brez skrivnosti!

Robert. Nikar ne dvomite, gospod; prav tako bom povedal, kakor je bilo. Ko sem po veliki vojski zapustll ono vas, sem prišel v te samotne kraje. To je bilo pred kakimi desetimi leti. Povsod je tekla kri in so ležali mrtveci. Med temi mrtveci sem pa . . . Vi se tresete, gospod polkovnik

Polk. Nič, nič; le nadaljujte, nadaljujte!

Robert. Med mrtveci zaslišim jok malega otroka. Iskal sem in med mrtvimi trupli sem našel tega dečka napol živega. Takrat je bil še majhen, star komaj par mesecev. Od tega časa je otrok ostal pri meni in bil mi je vedno ubogljiv.

Polk A, to je moj sin (*ga hoče objeti.*)

Karol. Ne, ne, gospod (*se odmakne.*)

Lovrenc. (Saj sem rekel; moje upanje ni bilo zaman).

Polk Da, moj sin si.

Karol. Ne, ne; četudi ste bogati, iz rok mojega očeta me ne boste nikdar iztrgali.

Robert. Gospod polkovnik, jaz vas ne razumem. Kako? Vaš? Kako vendar, če. . .

Polk. Povejte, ali ima kako znamenje?

Robert. Majhno svetinjo. Poglejte, če jo poznate!

Polk. Da, prav moj sin je. A, našel sem ga. To je moj sin (*ga objame*). O, kaka tolažba.

Robert. Božja previdnost.

Karol. Kako bom vaš sin, če vas nisem nikdar videl? In potem, vi ste bogati, jaz pa reven.

Robert. Moj Karol, to je tvoj pravi oče. Spoštuj ga, kakor si spoštoval mene, ko sem bil namestnik očeta.

Karol. Jaz sem torej vaš sin. Povejte, ali bom še moral okrog hoditi in prositi?

Polk. Nič več, ljubi sin.

Karol. O, kako sem vesel. (*Robertu*) Oče, tudi vi bodite veseli, tudi vi boste gospod, kakor jaz.

Lovro. (Hvaležno srce).

Štirinajsti prizor.

Naddesetnik in prejšnji.

Nadd. Vojaški svet je določil, da mora umreti. Ne manjka drugega, kot vaš podpis.

Karol. Glejte tistega hudobnega moža.

Robert. O Gospod, usmiljenje. Jaz sem vam rešil vašega sina, rešite vi mojega (*poklekne*)!

Karol. Saj ne bo umrl. (*Polkovniku.*) Povejte oče, ali imate vi oblast čez druge? Ko jaz postanem vaš sin, bom imel tudi jaz oblast. Dobro, jaz ga oprostim. Vi stari oče, vstanite, vi pa idite (*naddesetniku*)!

Polk. Dragi sin, dobri starček; ali me res mislite brez srca? Naddesetnik, povejte vojaškemu svetu, da jaz Schwarza oprostim. Kmalu pridem sam, da vam dam bolj natančno poročilo. Pošljite mi Schwarza!

Karol. Alo, gospod, ubogajte (*naddesetnik odide*).

Polk. Ljubi sin, dobri vzgoji, katere si dobil pri Robertu, nimam dodajati drugega, kakor bogastvo. Jaz občudujem tvoje usmiljenje in tvojo pokorščino. Ostani vedno tak!

Karol. Vedno vam kočem ostati pokoren, kakor sem bil Robertu.

Polk. Ti verujem.

Lovro. Tvoj sin je vreden zlata.

Petnajsti prizor.

Jakob, desetnik in prejšnji.

Jakob. Gospod polkovnik, oče . . . vse sem razumel. O, kolika milost! Kako naj vam povrnem? Moje življenje naj bo vaše; zapovejte! (*Se vrže pred polk.*)

Karol. Ne zapovem drugega, kakor da živiš. Vstani ljubi brat, in bodi hvaležen mojemu novemu in bogatemu očetu.

Polk. Desetnik, peljite tega dečka v moj tabor in mu preskrbite novo lepo obleko. Karol, zdaj ko si gospod, povej, kaj ti svetuje tvoja hvaležnost?

Karol. Ali obljubite, da boste storili, kar vas bom prosil?

Polk. Obljubim.

Karol. Robert in njegov sin Jakob naj bosta neločljiva tovariša mojega življenja: prvi naj mi bo učitelj, drugi prijatelj! Moje bogastvo bi ne bilo nič vredno, če bi je ne razdelil med tako dobra bitja.

Zastor pade.